

ÖĞRETMEN PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE VELİ VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN ALINMASINA İLİŞKİN NİTEL BİR ÇALIŞMA***MURAT BÜLBÜL**, MERVE TUNCA*******ÖZET**

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2000'li yılların başından itibaren kamu okullarındaki öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin performanslarını çoklu veri kaynaklarına dayalı olarak değerlendirmeyi planlamaktadır. Literatürde 360 Derece Performans Geri Bildirim Sistemi olarak da geçen bu sistemde çalışanların performanslarının değerlendirmesinde yalnızca üstlerinin değil, meslektaşlarının, astlarının ve kurumdan hizmet alan kişilerin görüşlerinin alınması da amaçlanmaktadır. MEB bu sistemin uygulanması için 2017 yılında bir yönetmelik taslağı da hazırlanmıştır. Bu çalışmada amaçlanan öğretmen ve okul yöneticilerinin performanslarının değerlendirilmesinde veli ve öğrencilerin de ilk kez katılımıyla ilgili olarak öğrenci velilerinin görüşlerin alınmasıdır. Velilerin böyle bir sistemle ilgili görüşlerinin alınmasına yönelik yapılan bu araştırma Türkiye'de ilk olma niteliğindedir. Araştırmada örneklem olarak alınan bireyler, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırma deseni olarak nitel araştırma desenlerinden olgubilim ve araştırma yöntemi olarak da görüşme yöntemi seçilmiştir. Elde edilen bulgular ağırlıklı olarak velilerin, MEB'in uygulamak istediği yeni sistemden habersiz olduklarını göstermekte ve de kendilerinin ve öğrencilerinin öğretmen ve okul yöneticilerini değerlendirmeleri konusunda dikkat çekici görüşleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Performans değerlendirme, veliler, öğrenciler, eğitim sistemi

A QUALIFIED STUDY ON PARENTS' AND STUDENTS' INVOLVEMENT IN PERFORMANCE EVALUATION OF TEACHERS**ABSTRACT**

Turkish Ministry of National Education (MEB), from the beginning of 2000's, plans to evaluate the performances of teachers and school administrators in public schools on the basis of multiple data sources. In this system, which is also referred to as the 360 Degree Performance Feedback System in the literature, it is also aimed at evaluating the performances of the employees, not only based on views of their superiors but also their colleagues, subordinates and those who receive service from the institution. In order to implement this system, MEB prepared a regulation draft in 2017. In this study, it is aimed to take the parents' views about the involvement of parents and students for the first time in evaluation of teachers' performance. The research which aims to take the views of parents for the system is the first one. Individuals sampled in the study were selected by means of maximum diversity sampling from purposeful sampling methods. Research design is chosen as qualitative research design and research method is chosen as interview method. The findings reveal that the parents are largely unaware of the new system that MEB would like to implement and that they and their students have remarkable views on the evaluation of teachers and school administrators.

Keywords: Performance evaluation, parents, students, education system

Giriş

360 derece geri bildirim sistemi; bir çalışanın performansının, kendisinden, yöneticilerinden, astlarından, aynı düzeydeki çalışanlardan ve diğer iç veya dış paydaşlardan toplanan verilerle değerlendirilmesini amaçlayan bir performans değerlendirme sistemidir

* Bu araştırma 10-12 Mayıs 2018 tarihlerinde Sivas'ta düzenlenen 13. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, murat.bulbul@medeniyet.edu.tr

*** Yüksek Lisans öğrencisi, mervetunca110105@hotmail.com

(Dessler, 1999; Barutçugil, 2002). MEB 2000’li yılların başından itibaren kamu okullarındaki etkililiği ve verimliliği arttırmak için okul yöneticisi ve öğretmenlerin performanslarını, 360-derece geri bildirim sistemini kullanarak değerlendirmeyi planlamaktadır (MEB, 2004). Son olarak 2018 yılında, yasal altyapı oluşturmak için Öğretmen Performans Değerlendirme Ve Aday Öğretmenlik İş Ve İşlemleri Yönetmelik Taslağını hazırlayan MEB, bunu en kısa sürede uygulamayı amaçlamaktadır (MEB, 2016; Memurlar.Net, 2018). Bu uygulamanın kamuoyunda birçok tartışmaya yol açtığı ve tepkiler aldığı da görülmektedir. Karşıt görüşlere bakıldığında; böyle bir uygulamada kullanılacak ölçütlerin objektif ve bilimsel olmayacağı, öğrencilerin nezdinde öğretmenin itibarını zedeleyeceği, hukuki dayanaktan yoksun olduğu ve benzeri düşüncelerin ileri sürüldüğü görülmektedir (Eğitimsen, 2016; Memursen, 2017; Kamusen, 2017).

Aslında 360-derece geri bildirim sistemi kamuoyunun tartışmasına açılmasından çok önce Türkiye’de akademik araştırmalara konu olmuştur. 2001’den itibaren işletme alanında yapılan çalışmalarla başlayan akademik ilgi (Kocar, 2001; Döverkaya, 2002; Yüncü, 2002) ilerleyen yıllarda okullarda yapılan uygulama örneklerini konu alan araştırmalarla (Bülbül, 2006; Seyidoğlu, 2006; Baydar, 2007; Dağal, 2012) eğitim alanında da görülmeye başlanmıştır. 360-derece geri bildirim sisteminin uygulanmasıyla ilgili paydaş görüşlerinin alındığı araştırmalar incelendiğinde de ağırlıklı olarak öğretmen ve yönetici görüşlerinin alındığı (Altun ve Memişoğlu, 2008; Ernalbant, 2014; Memunoğlu, 2015; Olcay, 2016) velilerin görüşlerini almaya yönelik hiçbir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi kamuoyunda oldukça ses getiren böyle bir uygulama öncesi, okulları vergileriyle finanse eden öğrenci velilerine yönelik böyle bir araştırma yapılmaması dikkat çekicidir; MEB tarafından da konuyla ilgili veli görüşlerine yer veren bir çalışma kamuoyuyla paylaşılmamıştır.

Bu araştırmanın amacı, kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin 360 derece geri bildirim sistemiyle performanslarının ölçülmesinde veli ve öğrenci katılımına ilişkin olarak veli görüşlerinin alınmasıdır. Daha önce yurtiçinde yapılan bazı çalışmalarda, veli ve öğrenci katılımıyla ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri alınmış olsa da; bu uygulamayla ilgili olarak doğrudan konunun muhatabı olan velilere yönelik böyle bir araştırma ilk olma niteliğindedir.

Yöntem

Araştırma deseni olarak nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji); araştırma yöntemi olarak da görüşme yöntemi seçilmiştir. Olgubilim bize tümüyle yabancı

olmamakla birlikte, tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan uygun bir araştırma zeminini bize sunar. Olgubilim araştırmaları nitel araştırmaların doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar sunmasa da bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyarak hem bilimsel alanyazına hem de uygulamaya katkılar sağlar. Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı olarak da görüşme kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.72-75). Bu çalışmada veli ve öğrencilerin öğretmenin performansını değerlendirme olgusu veli görüşlerine dayalı olarak tanınmaya ve anlaşılmaya çalışılacaktır.

Uzman görüşlerinin de alınmasından sonra araştırmacılar tarafından yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme sırasında alt sorular ve sondalarla, katılımcılardan elde edilen veriler detaylandırmaya ve zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Görüşme formunda öncelikle görüşme yapılan kişinin; (a) cinsiyeti, (b) yaşı (c) eğitim düzeyi, (d) hane halkının toplam geliri bilgileri alınmış, daha sonra da aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

1. MEB tarafından uygulanması planlanan yeni öğretmen performans değerlendirme sistemi hakkında daha önce bilginiz var mıydı?
2. (a) Öğretmenlerin ve (b) okul yöneticilerinin (üzerinde yöneticilik görevi olan öğretmenlerin) performanslarının değerlendirilmesinde veli görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Bir veli olarak, (a) öğretmenlerin ve (b) okul yöneticilerinin (üzerinde yöneticilik görevi olan öğretmenlerin) performanslarının değerlendirilmesinde öğrenci görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çalışmada her bir katılımcıyla yapılan görüşmenin ses kaydı içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bu bağlamda çözümlenmesi yapılan görüşmeler kodlanmış ve ilgili temalar oluşturulmuştur. Kodlama tekniği olarak da Corbin ve Strauss (1990) tarafından tanımlanmış olan “Genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama” tekniği kullanılmıştır; öncelikle ilgili literatürdeki kodlar belirlenmiş sonrasında da veriler incelerken elde edilen yeni kodların öncekilere eklenerek kod listesine son hali verilmiştir.

Araştırmada örneklem olarak alınan bireyler, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu yöntemle amaçlanan görel olarak küçük bir örneklem oluşturularak, araştırma sorularının yöneltilileceği bireylerinin çeşitliliğini en üst düzeyde yansıtmaktır. Böylece çeşitlilik arasında paylaşılan ortak olguların varlığını bulunmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.107). Bu araştırmada da farklı cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir düzeyinden 26 kişiye yer verilerek, öğretmen performansının veli ve öğrenci tarafından değerlendirilme olgusundaki ortak özellikler belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular

Elde edilen bulgular araştırma sorularına paralel olarak aşağıda sunulacaktır:

A) Görüşmeye Katılan Velilerin Demografik Göstergeleri

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Gruplar	f	%
Kadın	21	80,7
Erkek	5	19,3
Toplam	26	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan kişiler ağırlıklı olarak (%80,7) kadındır. Bu durum öğrenci velilerinin daha çok annelerden oluşmasıyla açıklanabilir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Gruplar	f	%
26-35	6	23,07
36-45	14	53,86
46-55	6	23,07
Toplam	26	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi öğrenci velileri ağırlıklı olarak (%53,86) 36-45 yaş grubu arasındadır. Bu durum velilerin ağırlıklı olarak kadınlardan oluşması ve bu yaş grubundaki kadınların çocuklarının ağırlıklı olarak öğrenci olmasıyla açıklanabilir.

Tablo 3. Velilerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Gruplar	f	%
İlkokul	10	38,46
Ortaokul	3	11,54
Lise	5	19,23
Ön Lisans	2	7,69
Lisans ve Üzeri	6	23,08
Toplam	26	100

Tablo 3’e bakıldığında katılımcıların ağırlıklı olarak ilkökul-lise mezunları arasındaki velilerden (%69,23) oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4. Velilerin Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Gruplar	f	%
0-2500	8	30,77
2501-5000	10	38,46
5001-7500	5	19,23
7501-+	3	11,54
Toplam	26	100

Katılımcıların gelir düzeyi ağırlıklı olarak (69,23) 5000 TL'yi geçmemektedir (Tablo4).

B) Görüşmecilerin Araştırma Sorularına Verdikleri Yanıtlar

Görüşmecilerin öğretmen ve müdürlerin değerlendirme ölçütleriyle ilgili olarak da verdikleri yanıtlar, araştırmacılar tarafından kodlanarak belirli temalar altında ifade edilmiştir.

1. Görüşmecinin, MEB tarafından uygulanması düşünülen performans değerlendirme sistemi hakkında bilgi sahibi olup olmaması.

Tablo 5. Velilerin uygulanacak yeni sistemi bilip bilmemeleri

Grup	f	%
Biliyor	5	19,23
Bilmiyor	21	80,77
Toplam	26	100

Tabloda da görüldüğü gibi, araştırmada yer alan velilerin önemli bir kısmının (%80,77) araştırma öncesinde, uygulanması düşünülen performans değerlendirme sistemi hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

2-a) Öğrenci Velilerinin Öğretmenlerin Performanslarının Değerlendirilmesinde Veli Görüşünün de Alınmasına Yönelik Düşünceleri

Tablo 6. Öğrenci Velilerinin 2-a Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları

Velilerin Görüşleri	Evet	%	Hayır	%	Karasızım	%
Veli Öğretmeni Değerlendirsin	26	100	0	0	0	0

Tablo 6'ya bakıldığında araştırmaya katılan tüm velilerin öğretmen performansının değerlendirmesinde veli görüşünün de alınması konusunda olumlu yanıt verildikleri görülmektedir. 15. Görüşmeci velilerin öğretmeni değerlendirmesi konusundaki düşüncesini, “Bence çok önemli yapmalılar bu değerlendirmede de öğretmen en azından nerede hata yaptığını görür... Bence daha iyi olur herkes açığını gördüğünde işini daha iyi yapmaya çalışır.” biçiminde ifade etmiştir.

Öğrenci velileri ayrıca öğretmenleri, *velilerle iletişimi* (8 kişi), *öğrencilerle iletişimi ve öğrencilere olan destekleyici davranışları* (15 kişi) ölçütlerine göre değerlendirmek istediklerini de farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Bu bağlamda 23. Katılımcı bu konudaki düşüncesini, “Çocukla öğretmen arasındaki iletişim çok önemli” biçiminde ifade etmiştir.

15. Görüşmeci ise düşüncesini, “Mesela şöyle her öğretmenin kendine göre eğitimle alakalı anlatış şekli vardır, ama çocuklar duygusal iletişim kurduğunda derse daha çok adapte oluyorlar yani korkudan değil de saygı duydukları için ödev yapmak istiyorlar bu benim için çok önemli.” biçiminde ifade etmiştir.

2-b) Öğrenci Velilerinin Okul Yöneticilerinin Performanslarının Değerlendirilmesinde Veli Görüşünün de Alınmasına Yönelik Düşünceleri

Tablo 7. Öğrenci Velilerinin 2-b Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları

Velilerin Görüşleri	Evet	%	Hayır	%	Karasızım	%
Veli Okul Yöneticilerini Değerlendirsin	23	88,46	1	3,85	2	7,69

Tablo 7'ye bakıldığında velilerin ağırlıklı olarak okul yöneticilerinin performansını değerlendirmede görüşlerinin alınmasını istedikleri görülmektedir. 1. Görüşmeci bu konudaki görüşünü, “Değerlendirilmeli, mademki böyle bir şey takıldı değerlendirmeli ama ölçülür biçilir ona göre değerlendirilir devam edip etmeyeceğine karar verilir.” biçiminde ifade etmiştir.

Öğrenci velileri ayrıca okul yöneticilerini, *disiplini sağlaması* (13 kişi), *okulun güvenliği ve temizliği* (15 kişi), *velilerle iletişimi* (7 kişi), *öğrencilerle iletişimi ve gösterdiği*

ilgi (6 kişi) ve mali saydamlık ve hesap verebilirlik (4 kişi) ölçütlerine göre değerlendirmek istediklerini de farklı biçimlerde belirtmişlerdir.

12. görüşmeci “bence gerekiyor böyle bir şey bir kere okula girerken bağış veriyorsunuz okula onlar nerede değerlendiriliyor...” biçiminde yorum yaparak okul yöneticilerinin performansını değerlendirmek istediğini dile getirmiştir.

21. görüşmeci ise velilerin değerlendirmesini istemediğini “Tabii ki değerlendirilmesini isterim oraya gittiğimde gerekli bilgiyi alabileceğim öğrenci hakkında öğretmen hakkında okul hakkında biz bunları soramıyorum uyumuyor ya müsait değiller ya da bizi Okul aile birliğine yönlendiriyorlar Ben neden müdürle görüşmemeyim ki” ifadesiyle belirtmiştir.

3-a) Öğrenci Velilerinin Bir Veli Olarak Öğretmenlerin Performanslarının Değerlendirilmesinde Öğrencilerin Görüşünün de Alınmasına Yönelik Düşünceleri

Tablo 8. Öğrenci Velilerinin 2-b Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları

Velilerin Görüşleri	Evet	%	Hayır	%	Karasızım	%
Öğrenci Öğretmeni Değerlendirsin	16	61,54	5	19,23	5	19,23

Tablo 8’e bakıldığında ise velilerin, öğrencilerin öğretmenlerini değerlendirmesi konusunda, kendilerinin öğretmenleri değerlendirme konusundaki görüşleriyle (%100) karşılaştırıldığında daha düşük bir oranda (%61,54) görüş bildirdikleri görülmektedir. 2.Görüşmeci ”Öğrencilerin değerlendirilmesi güzel olur. Çünkü onlar yaşıyorlar sonuçta okulda, yani onların işte ne bileyim öğretmenler ile ilgili olsun okul idaresi ile ilgili olsun işte okuldaki şeylerle ilgili olsun hani onlar yaşadığı için daha iyi bilirler eksiklikleri ya da olması gereken şeyleri öğrencilerin değerlendirilmesi gayet güzel olur bence” ifadesiyle öğrencilerin öğretmenlerini değerlendirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

11. Görüşmeci “yani sonuçta kim öğretiyor öğretmen öğretiyor zaten öğretmenin öğrettiği şeyi öğrenci ne kadar algılayabilecek ki hoca şey mi diyecek öğrenciye hocaya konuya ne kadar hakim derse hazırlıklı mı geliyor sen de biliyorsun ki bu sorulara cevap veresin” yorumuyla öğrencilerin öğretmenleri değerlendirmemesi gerektiğini ifade etmiştir.

1. Görüşmeci bu konuda “yani öğrenciler bilmiyorum ki öğrenciler girdimi biraz karışabilir durum yani mesela öğretmene kızıyor mesela kızacak öğretmenine her şeyi de çok kolay artık şikayet edilecek her yolu ortada numaralar tıklar tıklar veriliyor bu numarayı şikayet

edin diyor olmadı Milli Eğitim'e git çocuklar bunu kötüye kullanır mı acaba bilmiyorum” diyerek bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir.

3-b) Öğrenci Velilerinin Bir Veli Olarak Okul Yöneticilerinin Performanslarının Değerlendirilmesinde Öğrencilerin Görüşünün de Alınmasına Yönelik Düşünceleri

Tablo 9. Öğrenci Velilerinin 3-b Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları

Velilerin Görüşleri	Evet	%	Hayır	%	Kararsızım	%
Öğrenci Okul Yöneticilerini Değerlendirsin	17	65,38	4	15,39	5	19,23

Tablo 9'a bakıldığında veliler, öğrencilerin okul yöneticilerini çoğunlukla değerlendirmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişler (%65,38), daha düşük oranda da kararsız olduklarını (%19,23) ve değerlendirmemeleri gerektiğini (%15,39) belirtmişlerdir. 6. Görüşmeci “Mesela okul müdürleri çocuklardan bir şeyler bekliyorlar mutlaka değil mi çocuklar da bir şeyler bekliyorlar onlarda görmeli hissetmeli yani okul yönetimini değerlendirmeli yani bu anlamda bana göre değerlendirmeli ben şahsım adına konuşuyorum değerlendirmeliler” ifadesiyle öğrencilerin okul yönetimini değerlendirmesinin doğru olduğunu belirtmişlerdir.

9. Görüşmeci “işine gelmediği yerde değerlendirme yapabilirler aynı onlar için de geçerli müdür şurada bahçeye çıkmayı yasak eder sigara içmesine uyuşturucu kullanmasın diye onların zıttına gider öğrenci başka bir şey söyleyebilir bu de olabilir yani” şeklinde ifade ederek öğrencilerin okul yönetimini değerlendirmeleri konusunda emin olamadığını, kararsız olduğunu belirtmiştir.

20. Görüşmeci “çocukların değerlendirmesini şundan reddettim o çocuktan çocuğa fark eder ve bazı çocuk düzgün aksettirmez bazı şeyleri dağ hayalperesttir daha farklı düşünür olan şeyi farklı yansıtabilir ama bazı çocuk çok düzgün anlatır çocukları çok fazla güvenilmeyeceğini düşünüyorum gerçekçi olacağını düşünmüyorum çocukların değerlendirmesinin” ifadesiyle öğrencilerin okul yöneticilerini değerlendirmemeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışma kapsamında kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin 360 derece geri bildirim sistemiyle performanslarının değerlendirilmesinde, veli ve öğrenci katılımına ilişkin olarak veli görüşleri alınmıştır. Bu alanda daha önce okul yöneticileri ve öğretmen görüşlerine yer veren çalışmalar bulunmaktadır. Ancak veli görüşlerinin alınmasına yönelik olarak yapılan bu çalışma ilk olma niteliğindedir.

Velilere yöneltilen, MEB tarafından uygulanması planlanan yeni öğretmen performans değerlendirme sistemi hakkında daha önce bilginiz var mıydı sorusuna 21 kişi (%80,77) “hayır” cevabını vermiştir. Velilerden gelen geri bildirim istinaden bu konuda daha önce bilgilendirme eğitimi ya da eğitici kamu spotu gibi içeriklere yer verilmesi gerektiği önerilmektedir. Olcay’ın (2016), “Eğitim Kurumlarında 360 Derece Performans Değerlendirme Ve Geri Bildirim” konulu çalışmasında, değerlendirici eğitimi verilerek daha kaliteli geri bildirim alma ve verme süreci gerçekleştirilebilir şeklindeki tespiti bu açıdan önemli görülmektedir.

Araştırmada, “Öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde veli görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna velilerin tümü değerlendirmek istediğini belirtmişlerdir. Memunoğlu’nun (2015), öğretmenlerin 360 derece performans değerlendirme sistemi ile ilgili görüşleri konulu çalışmasında, öğretmenlerin %72’si velilerin değerlendirmesini olumlu bulmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmamızda velilerden elde edilen bulgu, bu açıdan Memunoğlu’nun (2015) araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Bu konuda toplumsal bir uzlaşının oluşturulması önemli görülmektedir.

Araştırmamızda, velilerin öğretmenleri ağırlıklı olarak *velilerle iletişimi* (8 kişi), *öğrencilerle iletişimi ve öğrencilere olan destekleyici davranışları* (15 kişi) konularında değerlendirmek istedikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Peterson ve diğerlerinin (2003) yaptığı bir araştırmada da bu bulgularla örtüşecek biçimde, veliler açısından öğretmenin öğrencilere karşı insani davranışları, öğrenmelerine karşı destekleyici tutumları ve velilerle etkili iletişim ve iş birliği içerisinde olmaları önemli performans ölçütleri olarak görülmüştür. Ayrıca veliler açısından önemli görülen bu ölçütlerin MEB’in hazırladığı, “Öğretmen Performans Değerlendirme Ve Aday Öğretmenlik İş Ve İşlemleri Yönetmelik Taslağı”nın ekindeki 10. Form olan, “Öğretmenler İçin Veli Tarafından Kullanılacak Form”daki ölçütlerle de örtüştüğü görülmektedir.

Velilere yöneltilen, “Okul yöneticilerinin (üzerinde yöneticilik görevi olan öğretmenlerin) performanslarının değerlendirilmesinde veli görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna, büyük oranda değerlendirmek istediklerine yönelik cevap alınmıştır. Şengül’ün (2010), “İlköğretim Okul Yöneticisi Ve Öğretmenlerin 360 Derece

Performans Değerlendirme Sistemine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, okul yöneticileri de genel olarak veliler tarafından değerlendirilme konusunda olumlu görüş bildirmişlerdir. Favero ve Meier (2013) bir araştırmalarında velilerin kamu okullarının niteliğine yönelik olarak oldukça anlamlı ve akıllıca değerlendirmelerde buldukları sonucuna ulaşmışlardır.

MEB tarafından hazırlanan Yönetmelik taslağı ekindeki 40. Form olan ve velilerin okul yöneticilerini değerlendirmesiyle ilgili ölçütlerle, araştırmamızda velilerin değerlendirmek istediği ölçütlerle genel olarak örtüşmektedir. Ancak velilerin talep ettiği, *okul temizliği ve mali saydamlık ve hesap verebilirlik* ölçütlerinin MEB tarafından hazırlanana formda olmadığı da görülmektedir. Bu ölçütlerin de değerlendirme formuna eklenmesi önerilmektedir. Ayrıca velileri dile getirmediği ama Bakanlıkça formda yer verilen, “Yönetici insan ve çocuk haklarını gözetir.” ve “Yönetici bireysel ve kültürel farklılıklara saygılıdır.” vb. ölçütlerde de velilerin farkındalığını arttırmaya yönelik etkinliklerin Bakanlıkça yapılması önerilebilir.

Veliler, “Öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde öğrenci görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna genel olarak “evet” yanıtıyla görüş bildirmişlerdir. Ernalbant’ın (2014) “360 Derece Performans Değerlendirme Sistemi Hakkında Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri” adlı çalışmasında, öğretmenlerin performanslarının öğrenciler tarafından değerlendirmesi konusunda “kararsız” oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında veli görüşlerinde kararsız olanlar da mevcuttur ancak sayısı değerlendirilmesini isteyenlere oranla daha düşüktür.

Velilere yöneltilen son soru, “Okul yöneticilerinin (üzerinde yöneticilik görevi olan öğretmenlerin) performanslarının değerlendirilmesinde öğrenci görüşünün de alınacak olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusudur. Veliler bu konuda da yüksek oranda öğrencilerin değerlendirmesini istediklerini belirtmişlerdir. Şengül’ün (2010), “İlköğretim Okul Yönetici Ve Öğretmenlerin 360 Derece Performans Değerlendirme Sistemine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında, okul yöneticilerinin çoğunlukla, öğrenciler tarafından değerlendirilmek istedikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Son olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelik taslağının eki olan yayınlanan formlardaki sorularda veli ve öğrencilerin değerlendirmeleri için “fikrim yok” seçeneğinin bulunmaması da önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Çünkü velilerle yapılan görüşmelerde özellikle “kararsız” olduklarını belirtenlerin değerlendirecek kişilerin performanslarını tanıma fırsatı bulamadıkları da belirtilmiştir. Bu nedenle formlara “fikrim yok” seçeneği de eklenebilir.

Kaynakça

- Altun, S. A. & Memişoğlu, S. P., (2008). Performans Değerlendirmesine İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (53), 7-24.
- Barutçugil, İ.(2002). Performans Yönetimi. (2. Basım). İstanbul: Kariyer Yayıncılık
- Baydar, H. (2007). *360 Derece Geribildirim Sistemi ve İlköğretim Okullarında Uygulama Örnekleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bülbül, M. (2006). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin Performanslarının 360 Derece Performans Değerlendirme Sistemiyle Değerlendirilmesi (Gölcük İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Corbin, J. & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-20.
- Dağal, A. B. (2012). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Performanslarının 360 Derece Geri Bildirim Yoluyla Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dessler, G. (1999). *Essentials of Human Resource Management*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Döverkaya, C. (2002). *Performans Yönetimi ve 360 Derece Performans Değerlendirme Sistemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eğitimsen. (27.10.2016). MEB'in Performans Değerlendirme Dayatması Kabul Edilemez!. <http://egitimsen.org.tr/mebin-performans-degerlendirme-dayatmasi-kabul-edilemez/> adresinden 20.03.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Ernalbant, Ö. (2014). *360 Derece Performans Değerlendirme Sistemi Hakkında Öğretmen ve Yönetici Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Favero, N. & Meier, K. J. (2013). Evaluating Urban Public Schools: Parents, Teachers, and State Assessments. *Public Administration Review*, (3), 401.
- Kamusen. (31.10.2017). Genel Başkan: “Öğretmenlere Performans Uygulamasından Vazgeçin. https://kamusen.org.tr/icerik_goster.php?Id=11302 adresinden 20.03.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Kocar, S. (2001). *360 Derece Performans Değerleme Sistemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

MEB. (28.10.2016). Öğretmenlere 8 kaynaktan “performans karnesi”.
<http://meb.gov.tr/m/haber/12177/tr> adresinden 17.03.2018 tarihinde edinilmiştir.

MEB. (2004). *İlköğretimde Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Memunoğlu, M. (2015). *Öğretmenlerin 360 Derece Performans Değerlendirme Sistemi ile İlgili Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Memurlar.Net. (23.02.2018). MEB, Öğretmen Performans Değerlendirme Yönetmelik Taslağını, görüşe açtı. <https://www.memurlar.net/haber/730414/meb-ogretmen-performans-degerlendirme-yonetmelik-taslagini-goruse-acti.html> adresinden 18.03.2018 tarihinde edinilmiştir.

Memursen. (15.06.2017). Öğretmene Değer Vermeyen Bir Strateji Başarı Getirmez. <http://www.memursen.org.tr/ogretmene-deger-vermeyen-bir-strateji-basari-getirmez> adresinden 14.03.2108 tarihinde edinilmiştir.

Olçay, Y. (2016). *Eğitim Kurumlarında 360 Derece Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim: Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Peterson, K. D., Wahlquist, C., Brown, J. E., & Mukhopadhyay, S. (2003). Parent Surveys for Teacher Evaluation. *Journal Of Personnel Evaluation In Education*, 17(4), 317-330.

Seyidoğlu, A. O. (2006). *360 Derece Performans Değerlendirme Yönteminin Askeri Okullarda Uygulanabilirliğine Ait Bir Model Önerisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şengül, Y. (2010). *İlköğretim Okul Yönetici ve Öğretmenlerin 360 Derece Performans Değerlendirme Sistemine İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları

Yüncü, H. R. (2002). *Bir Performans Değerleme Modeli Olan 360 Derece Geribildirim Sürecinin Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Uygulama Denemesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.